

ΠΛΑΣΤΙΚΟΣ ΚΑΙ ΧΑΡΤΙΝΟΣ ΚΟΣΜΟΣ (Μάιος 2009)

Συγγραφέας: ΓΙΑΝΝΗΣ Α. ΦΙΛΗΣ

Όταν η πραγματικότητα κρύβεται πίσω από συνθήματα ή παραπληροφόρηση, τότε οι μύθοι παίρνουν τη θέση της.

Τον τελευταίο καιρό ακούμε πολύ συχνά από τα περισσότερα κόμματα ότι η κοινωνία χρειάζεται πράσινη ανάπτυξη, χωρίς όμως να ορίζουν την ανάπτυξη ή τον επιθετικό προσδιορισμό πράσινη. Και αν εξαιρέσω λίγους πολιτικούς, όπως τον επίτροπο της Ε.Ε. για το περιβάλλον, Σταύρο Δήμα, ο οποίος γνωρίζει καλά το περιβαλλοντικό ζήτημα, μάλλον άγνοια ή αδιαφορία για τους όρους υπάρχει στους πολλούς.

Ας δούμε με δύο απλά παραδείγματα πόσο πράσινη είναι η κατάσταση της Ελλάδας. Πηγαίνετε σ' ένα κατάστημα να ψωνίσετε μπαταρίες, τις οποίες σας τις δίνουν σε μια πλαστική σακούλα. Παίρνετε από το φαρμακείο διπλά φάρμακα, κι αυτά σε πλαστική σακούλα, και ψωνίζετε ψωμί επίσης σε πλαστική τσάντα. Αν μετά κάνετε μπάνιο στη θάλασσα και φυσάει άνεμος προς τη στεριά, κολυμπάτε κατά πάσαν πιθανότητα σε μια σούπα πλαστικών κομματιών και αντικειμένων. Στην παραλία πίνετε νερό από πλαστική φιάλη και μαζί πίνετε φθαλικές ενώσεις που ενυπάρχουν στο πλαστικό και οι οποίες έχουν συνδεθεί στο εργαστήριο με βλάβες στους όρχεις, παχυσαρκία και καρκίνο των νεφρών και του ήπατος.

Το μάθημα είναι απλό. Χωρίς νομοθεσία και έλεγχο, πνίγουμε μεταφορικά τη χώρα και τους εαυτούς μας στα πλαστικά. Ακόμη χειρότερα, πνίγουμε κυριολεκτικά χιλιάδες πουλιά και θαλάσσια ζώα, γιατί τα άτυχα αυτά όντα περνούν τα πλαστικά για τροφή ή εμπλέκονται ανάμεσά τους και φράζουν τις αναπνευστικές τους οδούς.

Στην Ελλάδα παράγουμε τουλάχιστον 300.000 τόνους πλαστικών σκουπιδιών ετησίως, από τα οποία πολύ μικρό ποσοστό ανακυκλώνεται, άλλο καίγεται ανεξέλεγκτα, δημιουργώντας μεταξύ άλλων άκρως τοξικές διοξίνες, και ένα άλλο μέρος το πετάμε για να μας το επιστρέψουν οι άνεμοι, η θάλασσα και τα ποτάμια.

Δεν έχουμε μάθει να κατανοούμε εύκολα μεγάλους αριθμούς, γιατί οι μεγάλοι αριθμοί μάς μουδιάζουν κι έτσι στρεφόμεστε σε μύθους ή μισές αλήθειες. Στη χώρα

μας πετάμε ετησίως, κατά πηγές του BBC, 1 δισεκατομμύριο πλαστικά μπουκάλια νερού και 1 δισεκατομμύριο μπουκάλια αναψυκτικών. Αν τοποθετήσουμε τα άδεια μπουκάλια νερού το ένα δίπλα στο άλλο, καλύπτουμε την απόσταση Γης-Σελήνης κατά 80%. Την ίδια ώρα, όμως, ανησυχούμε για το περιβάλλον περισσότερο από την πλειοψηφία των Ευρωπαίων, ενώ οι ηγέτες μας μιλούν για πράσινα πράγματα.

Εχει εκτιμηθεί ότι σε κάποιες χώρες χρησιμοποιούν τις πλαστικές σακούλες κατά μέσον όρο 12 λεπτά μέχρι να τις πετάξουν. Οι παλαιότεροι χρησιμοποιούσαν πάνινες τσάντες για 12 ή περισσότερα χρόνια. Εχουμε ιδιαίτερη ικανότητα στη συστολή του χρόνου. Τελευταία χρησιμοποιούμε βιοπλαστικά, βιοδιασπώμενα πλαστικά ή ανακυκλωμένα πλαστικά.

Τα βιοπλαστικά παρασκευάζονται από φυσικά προϊόντα, όπως το καλαμπόκι, και, υπό κατάλληλες συνθήκες, διασπώνται σε λίπασμα. Όμως τα βιοπλαστικά κατά τη διάσπασή τους εκλύουν μεθάνιο, που είναι ισχυρό αέριο θερμοκηπίου και συμβάλλει στη θέρμανση του κλίματος. Συχνά προέρχονται από γενετικά μεταλλαγμένο καλαμπόκι, το οποίο πιθανόν να έχει αρνητικές οικολογικές συνέπειες. Όταν αναμιχθούν με τα συνήθη πλαστικά, καθιστούν την ανακύκλωση των τελευταίων αδύνατη. Το βασικότερο πρόβλημα όμως είναι ότι στερούν γη από την παραγωγή τροφής και μπορούν να επιφέρουν αυξήσεις στις τιμές των τροφίμων, όπως επιφέρουν τα βιοκαύσιμα.

Τα βιοδιασπώμενα πλαστικά που παράγονται από πετρέλαιο, δεν διασπώνται πλήρως και ελευθερώνουν κατάλοιπα στο περιβάλλον, συχνά αόρατα στο γυμνό μάτι. Τα ανακυκλωμένα πλαστικά απαιτούν ενέργεια και νερό και ελευθερώνουν κατά τη διαδικασία της ανακύκλωσης σωματίδια, οξείδια του αζώτου και του θείου και υδρογονάνθρακες σε μεγάλες ποσότητες. Οι πλαστικές ανέσεις δεν είναι δωρεάν. Μήπως, αντί για πλαστικό θα μπορούσαμε να χρησιμοποιήσουμε χαρτί, όπου αυτό είναι εφικτό;

Για κάθε τόνο καινούργιου χαρτιού απαιτούνται 2 έως 3,5 τόνοι δέντρων, τα οποία με την κατανάλωση μεγάλων ποσοτήτων ενέργεια

ς, νερού και χημικών μετατρέπονται σε χαρτομάζα. Εως 85 τόνοι νερού απαιτούνται για κάθε τόνο χαρτομάζας. Κατά τη διαδικασία της παραγωγής εκλύονται μεταξύ άλλων οξείδια που αζώτου και του θείου, ενώσεις του χλωρίου,

σωματίδια και οξέα. Τα απόβλητα της χαρτομάζας ελευθερώνουν στο περιβάλλον οργανοχλωριωμένες ενώσεις, διοξίνες, φουράνια και χλωροφόρμιο. Όλες τους είναι πολύ τοξικές, με κορυφαίες τις διοξίνες, που είναι επικίνδυνες ακόμη και σε δισεκατομμυριοστά του γραμμαρίου.

Αν το χαρτί είναι ανακυκλωμένο, για κάθε τόνο έχουν εξοικονομηθεί 18 δέντρα, 29 τόνοι νερού, 2 βαρέλια πετρελαίου και οι εκπομπές αερίων ρύπων έχουν μειωθεί κατά 75% σε σχέση με την παραγωγή καινούργιου χαρτιού. Όμως και η ανακύκλωση έχει όρια, επειδή οι ίνες του χαρτιού μικραίνουν μετά από κάθε ανακύκλωση και η ποιότητά του πέφτει. Το χαρτί μπορεί να ανακυκλώνεται γύρω στις 7 φορές. Υπάρχει λύση για τα πανταχού παρόντα πλαστικά και χαρτιά;

Πολλές πόλεις της Ελλάδας διαθέτουν εξαιρετικό νερό βρύσης, όπως τα Χανιά. Δεν χρειάζεται εκεί η κατανάλωση εμφιαλωμένου νερού. Στα καταστήματα μπορούμε να πηγαίνουμε με τσάντες πολλαπλών χρήσεων. Σε εορτές πρέπει να απαγορευθεί η ελευθέρωση μπαλονιών που καταλήγουν στους βρόγχους θαλάσσιων ζώων. Κανενός η ζωή δεν θα δυσκολέψει αν δεν τρώει και πίνει με πλαστικά ποτήρια και πιάτα, κάτι σύννητες στα πάρτι και τα σουβλατζίδικα. Παρόμοια πράγματα ισχύουν για τις χάρτινες τσάντες και τα χάρτινα ποτήρια και πιάτα. Σχετικά με το χαρτί πρέπει να μάθουμε να γράφουμε και να εκτυπώνουμε αμφίπλευρα και οπωσδήποτε να ανακυκλώνουμε.

Αλλά υπάρχει και η πλευρά των ηγετών, τοπικών και εθνικών. Στο Σιάτλ απαγορεύεται η χρήση πιάτων και ποτηριών από πολυστερίνη. Στο Πάλο Αλτο της Καλιφόρνιας από τον ερχόμενο Σεπτέμβριο θα απαγορεύονται οι πλαστικές σακούλες μιας χρήσης. Το Σαν Φρανσίσκο κατευθύνεται επίσης προς απαγόρευση. Ταυτόχρονα, γίνονται προσπάθειες μείωσης των υλικών συσκευασίας και αύξησης της ανακύκλωσης. Σε πολλά μέρη της Γης γίνονται παρόμοιες κινήσεις. Τι κάνει η δική μας κυβέρνηση;

Μιλάει για προστασία του περιβάλλοντος με την εκτροπή του Αχελώου ή για προστασία της υγείας των πολιτών, με το όνειδος του Ασωπού αμετάβλητο. Μιλάει για προστασία της βιοποικιλότητας, όταν οι κυνηγοί εξοντώνουν την πανίδα ακόμη και στο οικόπεδο του Πολυτεχνείου Κρήτης, όταν διαπομπευόμαστε διεθνώς για τη βάρβαρη μεταχείριση οικιακών ζώων. Μιλάει για την προστασία της φύσης,

Νόμος και Φύση

Αστική μη κερδοσκοπική εταιρεία για το περιβάλλον και την αειφόρο ανάπτυξη
<https://nomosphysis.org.gr>

επιτρέποντας τη συνέχιση της οικοπεδοποίησης και τσιμεντόστρωσης δασών και παραλιών. Μιλάει για πράσινη ανάπτυξη, με τις θάλασσες να έχουν γίνει αραιά διαλύματα πλαστικών. Πρέπει ν' αντιληφθεί ότι έχει βαρεία ευθύνη, γιατί χωρίς σοβαρή θέσπιση και κυρίως εφαρμογή περιβαλλοντικής νομοθεσίας δεν υπάρχει ελπίδα για τη χώρα. Αλλιώς θα ήταν προτιμότερο το σιγάν.

Το άρθρο δημοσιεύθηκε στην Εφημερίδα «ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ», 5 Μαΐου 2009, σ. 8.